

Srečko **Kosovel**

KALEJDOSKOP

Izbrane pesmi / Wiersze wybrane

Pesmi izbrali / Wybór wierszy: Karolina Bucka Kustec,
Iztok Osojnik, Božena Tokarz

Prevedla / Przekład: Karolina Bucka Kustec

Spremna beseda / Przedmowa: Iztok Osojnik, Božena Tokarz

Polica Dubava

INSTYTUT

Zbirka Zlati čoln / Seria Złota Łódź, 4

Srečko Kosovel

KALEJDOSKOP

Izbrane pesmi / Wiersze wybrane

Copyright © for this edition Kulturno-umetniško društvo Police Dubove, 2012

Copyright © for Polish translations Karolina Bucka Kustec, 2012

Copyright © for foreword Iztok Osojnik & Božena Tokarz, 2012

Copyright © for Slovenian translation Tatjana Jamnik, 2012

Pesmi izbrali / Wybór wierszy: **Karolina Bucka Kustec, Iztok Osojnik, Božena Tokarz**

Pesmi v poljščino prevedla / Przekład wierszy na język polski: **Karolina Bucka Kustec**

Spremna beseda / Przedmowa: **Iztok Osojnik, Božena Tokarz**

Spremni besedi prevedli / Przekład przedmów: **Karolina Bucka Kustec, Tatjana Jamnik**

Uredila / Redakcja: **Tatjana Jamnik**

Lektoriranje / Korekta językowa: **Monika Gawlak, Andrej Leskovic, Olga Tratar**

Oprema in oblikovanje / Projekt okładki i stron tytułowych: **Dragana Nikolić**

Prelom / Skład i łamanie: **Marek Klimek/studio-corner.pl**

Izdala in založila / Wydawnictwo: **Kulturno-umetniško društvo Police Dubove &**

Institut Mikołowski

Za založbo / W imieniu Wydawcy: **Tatjana Jamnik, Maciej Melecki**

Naklada / Nakład: **1200 izvodov / egzemplarzy**

Vnanje Gorice, Mikołów 2012

Prva izdaja / Wydanie pierwsze

Naslov založbe / Adres Wydawnictwa:

Kulturno-umetniško društvo Police Dubove, Vnanje Gorice, Nova pot 142,

SI-1351 Brezovica pri Ljubljani, Slovenija/Słowenia,

www.policadubova.org, e-mail: drustvo@policadubova.org

Institut Mikołowski, ul. Jana Pawła II 8/3, PL-43-190 Mikołów, Polska/Poljska,

tel./fax: 0048 32 738 07 55,

www.institutmikolowski.pl, e-mail: instytutmik@poczta.onet.pl

Srečko Kosovel

KALEJDOSKOP

Izbrane pesmi / Wiersze wybrane

ADMIRAL

Admiral.

Chesterton. Četrtek!

Tema se svetlika.

»Ljudje niso lahko
samo opice, marveč
lahko tudi osli.«

– Ravnokar ga vidim. –

»Jaz ga celo slišim.«

Predavanje.

Kuhinja zvečer.

Zatišje.

Temza se svetlika.

Lonec medu.

Konec.

Pika.

ADMIRAL

Admirał.

Chesterton. Czwartek!

Ciemność migota.

**„Ludzie mogą być nie tylko
małpami, lecz
również osłami.”**

– Właśnie go widzę. –

„Ja go nawet słyszę.”

Wykład.

Kuchnia wieczorem.

Zacisze.

Tamiza migota.

Słoik miodu.

Koniec.

Kropka.

BLIZU POLNOČI

Blizu polnoči.
Muhe v čaši umirajo.
Ogenj je ugasnil.
Lepa Vida, bridkost je
v tvojem spominu.
Stravinski v avtomobilu.
Bučanje morja.
O biti 5 minut sam.
Srce – Trst je bolno.
Zato je Trst lep.
Bolečina cvete v lepoti.

KOŁO PÓŁNOCY

Koło północy.
Muchy w kieliszku umierają.
Ogień zgasł.
Lepa Vido¹, gorycz jest
w twym wspomnieniu.
Strawinski w samochodzie.
Huczenie morza.
Och, być 5 minut samemu.
Serce – Triest jest chore.
Dlatego Triest jest piękny.
Ból kwitnie w pięknie.

---

¹ Dosł. piękna Vida – bohaterka powieści ludowych, tutaj chodzi o czasopismo literackie „Lepa Vida”, którego redaktorem był Srečko Kosovel i które przestało się ukazywać z powodów finansowych. (Autorką tego jak i wszystkich pozostałych przypisów do przekładu jest tłumaczka.)

BRADA GOSPODA ZARNIKA

Brada gospoda Zarnika je vijoličasta
od sentimentalnosti.

Bravo, gospod Zarnik!

Bravo, bravo!

Ali kadite cigaro?

Bravo bravo.

Sem kakor boleest, ki ni zanjo simbola.

V moja senca bije električno nihalo.

Blagoglasni slovar gospoda M. Z.

Kritik sanja o beli baletki.

Noče mu ponuditi noge.

Marijan Mikec ni pesnik.

Čokolada Talmone.

Ali kandidirate za umetnostno galerijo?

Bravo, bravo!

Vaša brada je iz čokolade.

Vaše kritike so daljše od vaše brade.

Vaša brada je daljša od vaše pameti.

Z E N I T I Z E M

EN PESNIK: VE POL

JANSKI

BRODA PANA ZARNIKA²

Broda pana Zarnika jest fioletowa
od sentymentalności.
Brawo, panie Zarnik!
Brawo, brawo!
Czy pali pan cygaro?
Brawo brawo.
Jestem jak ból, na który nie ma symbolu.
W me skronie uderza elektryczne wahadło.
Miły dla ucha słownik pana M.Z.
Krytyk śni o białej balerinie.
Nie chce ofiarować mu nogi.
Marijan Mikec³ to nie poeta.
Czekolada Talmone.
Czy kandyduje pan do galerii sztuki?
Brawo, brawo!
Pańska broda jest z czekolady.
Pańskie krytyki są dłuższe od pańskiej brody.
Pańska broda jest dłuższa od pańskiego rozumu.

Z E N I T Y Z M

JEDEN POETA: VE POL

JANSKI⁴

---

² Dr. Milutin Zarnik (1873-1940) – prawnik i dyrektor magistratu w Lublanie. Znany w kręgach lublańskich m.in. z powodu swoich konserwatywnych krytyk sztuk teatralnych, które ukazywały się w gazecie „Slovenski narod” i które wzbudzały wyjątkową niechęć i sprzeciw młodego pokolenia.

³ Marijan Mikac – jeden z poetów skupionych wokół czasopisma „Zenit”.

⁴ Branislav Micić, znany również jako Virgil Poljanski lub V. Poljanski, aktor, młodszy brat Ljubomira Micicia – dyrektora i redaktora naczelnego czasopisma „Zenit”. W latach 1920-21 występował w lublańskim teatrze narodowym, jednak po negatywnych krytykach wrócił do Zagrzebia, gdzie właśnie kształtował się nowy kierunek literacki – zenityzm.

CIRKUS KLUDSKY, PROSTOR ŠT. 461

Cirkus.

Galerija.

Prostor št. ...

Kolombina

se slači, se slači.

Vsi gledajo.

Nihče ne vidi,

da se drži na zobeh.

Dviga se. Že pod šotorom.

Drzke opazke.

Sramoten smeh.

Zdaj spusti zadnjo tančico.

Oni jo gledajo,

grizejo z očmi

v njeno mehko telo.

Ploskajo.

Lepa bedra ima.

Valovite prsi.

Ploskajo

in zasmehujejo

njeno trpljenje

in sramotijo.

Vidite: žival

ploska človeku.

Človek je žival.

Žival je človek.

Ventil počí.

Levi besnijo.

CYRK KLUDSKY⁵, MIEJSCE NR 461

Cyrk.
Galeria.
Miejsce nr ...
Kolombina
rozbiera się, rozbiera.
Wszyscy patrzą.
Nikt nie widzi,
że trzyma się zębami.
Wzbija się. Już pod namiotem.
Bezczelne komentarze.
Hańbiący śmiech.
Teraz zrzuca ostatnią halkę.
Oni patrzą na nią,
oczami w gryzają się w
jej miękkie ciało.
Klaszczą.
Piękne uda ma.
Faliste piersi.
Klaszczą
i wyśmiewają
jej cierpienie
i hańbią.
Widzicie: zwierzę
klaszcze człowiekowi.
Człowiek to zwierzę.
Zwierzę to człowiek.
Wentyl pęka.
Lwy szaleją.

---

⁵ Cyrk Kludsky przybył do Lublany w czerwcu 1925 i stał się głośnym wydarzeniem, opisywanym również w ówczesnych słoweńskich mediach.

CVETJE NA OKNU

Sonce na oknu. Stene
pobeljene, bele, bele.
Okna odprta, veter diha
od polj. Na oknu
je glogova vejica.
Kakor da nanjo nežno
zapal je sneg.
Sonce na oknu.
Okno je belo.
Čipke na glogu kot sneg.
Za oknom sinje nebo.

KWIATY W OKNIE

Słońce w oknie. Ściany
pobielone, białe, białe.
Okna otwarte, wiatr powiewa
od pół. Na oknie
jest gałązka głogu.
Lekko jakby
spadł na nią śnieg.
Słońce w oknie.
Okno jest białe.
Koronki na głogu jak śnieg.
Za oknem błękitne niebo.

ČEŠNJA ŠUMI

Nad belo roko šumijo
svileni rokavi.

Češnja šumi.

Žareči vlak.

Nad srebrnim mesecem
črn oblak.

O, to so njene svetle oči,
ki na temna polja

strmijo.

Češnja in ona.

Noč je

asimetrija.

Draga, adijo!

CZEREŚNIA SZUMI

Nad białą ręką szumią
jedwabne rękawy.

Czereśnia szumi.

Płonący pociąg.

Nad srebrnym księżycem
czarny obłok.

Och, to są jej jasne oczy,
co wpatrują się w ciemne
pola.

Czereśnia i ona.

Noc to

asymetria.

Do widzenia, kochana!

ČLOVEK PRED ZRCALOM

Sivi človek
strmi v zrcalo
in se gleda.

Sivo zrcalo,
sivi človek,
sivo je vse.

Ti. Jaz.
Jaz. Ti.
Laži-jaz.
A resnice ni.

CZŁOWIEK PRZED LUSTREM

Szary człowiek
gapi się w lustro
i patrzy na siebie.

Szare lustro,
szary człowiek,
szare jest wszystko.

Ty. Ja.

Ja. Ty.

Kłamstwa-ja.

A prawdy brak.

DEFORMACIJA FORME

Račun brez krčmarja.

Sive ulice.

Sence, sence, sence.

Smrt?

Deformacija forme.

Vesela pesem

V somraku smrti.

Vesela. Hej.

Hej, pesem!

Deformacija forme.

DEFORMACJA FORMY

Rachunek bez gospodarza.

Szare ulice.

Cienie, cienie, cienie.

Śmierć?

Deformacja formy.

Wesoły wiersz.

W półmroku śmierci.

Wesoły. Hej.

Hej, wierszu!

Deformacja formy.

DELIRIJ

Martirij misli.

Sinje morje.

Siva ječa.

Vojak nabada misli obupne

na svoj bajonet

pod oknom.

Pardon. »O, nič.«

Sigaretta.

Eine Edison.

Čujem sinje morje,

ki bije enakomerno

ob mojo lobanjo.

DELIRIUM

Martyrologia myśli.

Błękitne morze.

Szare więzienie.

Żołnierz nabija myśli zrozpaczone
na swój bagnet
pod oknem.

Pardon. „Ach, nic.”

Sigaretta.

Eine Edison.

Słyszę błękitne morze,
co uderza jednostajnie
o moją czaszkę.

DESTRUKCIJE

O laž, laž, evropska laž!
Samo destrukcija lahko te ubije!
Samo destrukcija.

In katedrale in parlamenti:
laž, laž, evropska laž.
In Društvo narodov laž,
laž, evropska laž.

Rušiti, rušiti!
Vse te muzeje faraonov,
vse te prestole umetnosti.
Laž, laž, laž.

O Sofija, o katedrala.
O mrtveci, ki boste rešili
Evropo. O mrtveci
beli, ki stražite Evropo.
O laž, laž, laž.

Rušiti, rušiti, rušiti!
Milijoni umirajo,
a Evropa laže.
Rušiti. Rušiti. Rušiti!

DESTRUKCJE

Och kłamstwo, kłamstwo, europejskie kłamstwo!

Tylko destrukcja może cię zabić!

Tylko destrukcja.

I katedry i parlamenty:

kłamstwo, kłamstwo, europejskie kłamstwo.

I Liga Narodów⁶ kłamstwo,

kłamstwo, europejskie kłamstwo.

Burzyć, burzyć!

Te wszystkie muzea faraonów,

te wszystkie trony sztuki.

Kłamstwo, kłamstwo, kłamstwo.

Och, Sofia, och, katedra.

Och, trupy, co uratujecie

Europę. Och, białe

trupy, strzegące Europy.

Och, kłamstwo, kłamstwo, kłamstwo.

Burzyć, burzyć, burzyć!

Miliony umierają,

a Europa kłamie.

Burzyć. Burzyć. Burzyć!

---

⁶ Liga Narodów, nieistniejąca już organizacja międzynarodowa, powstała z inicjatywy prezydenta Stanów Zjednoczonych Woodrowa Wilsona, jej statut został przyjęty 28.6.1919 r. w Wersalu. Organizacja miała swą siedzibę w Genewie.

KAZALO / SPIS TREŚCI

Uredniška opomba	5
Nota redakcji.....	7
Božena Tokarz: POETA W ŚWIECIE RZECZY ..	9
Božena Tokarz: PESNIK V SVETU STVARI..	32
Iztok Osojnik: POLITIČNA RESNICA KOSOVELOVE AVANTGARDNE KONSTRUKTIVISTIČNE POEZIJE	53
Iztok Osojnik: POLITYCZNA PRAWDA AWANGARDOWEJ POEZJI KONSTRUKTYWISTYCZNEJ SREČKA KOSOVELA.....	68
Srečko Kosovel: KALEJDOSKOP	
(Izbrane pesmi / Wybór wierszy).....	85
ADMIRAL	86
ADMIRAŁ	87
BLIZU POLNOČI	88
KOŁO PÓLNOCY	89
BRADA GOSPODA ZARNIKA	90
BRODA PANA ZARNIKA	91
CIRKUS KLUDSKY, PROSTOR ŠT. 461	92
CYRK KLUDSKY, MIEJSCE NR 461.....	93
CVETJE NA OKNU	94
KWIATY W OKNIE	95
ČEŠNJA ŠUMI	96
CZEREŚNIA SZUMI	97
ČLOVEK PRED ZRCALOM	98
CZŁOWIEK PRZED LUSTREM.....	99
DEFORMACIJA FORME	100
DEFORMACJA FORMY	101

DELIRIJ	102
DELIRIUM.....	103
DESTRUKCIJE	104
DESTRUKCJE	105
DETEKTIV ŠT. 16.....	106
DETEKTYW NR 16.....	107
EJ, HEJ (Balkanska federacija)	110
EJ, HEJ (Federacija Bałkańska).....	111
EJ, HEJ (dežuje)	112
EJ, HEJ (pada deszcz)	113
EKSTAZA SMRTI	114
EKSTAZA ŚMIERCI	115
EVAKUACIJA DUHA	118
EWAKUACJA DUCHA	119
EVROPA UMIRA.....	120
EUROPA UMIERA	121
GLORIA IN EXCELSIS	122
GLORIA IN EXCELSIS	123
HEJ, ZELENI PAPAGAJ.....	124
HEJ, ZIELONA PAPUGO	125
INTEGRALI.....	126
CAŁKI.....	127
JAZ PROTESTIRAM	128
JA PROTESTUJĘ.....	129
JAZ SEM CELICA	130
JESTEM KOMÓRKA.....	131
JESEN (Zeleni venec)	132
JESIEŃ (Zielony wieniec).....	133
JESENSKO TIHO	136
JESIENNIE CICHO	137
KABINETNI LJUDJE	138
LUDZIE GABINETOWI.....	139

KADAR GRE ROMAR.....	140
GDY PIELGRZYM IDZIE	141
KAJ SE VZNEMIRJATE?	142
CO SIĘ OBURZACIE?	143
KALEJDOSKOP	146
KALEJDOSKOP	147
KDOR NI ŽIVEL	150
KTO NIE ŻYŁ	151
KLIČEM VAS	152
WOŁAM WAS.....	153
KONS (Jaz nisem)	154
KONS (Nie jestem).....	155
KONS: MISTIKA PROSTORA	156
KONS: MISTYKA MIEJSCA.....	157
KONS (Tiger).....	158
KONS (Tygrys)	159
KONS (Truden).....	160
KONS (Zmęczony)	161
KONS 2	162
KONS 2	163
KONS. 3	164
KONS. 3	165
KONS. 5	166
KONS. 5	167
KONS: ABC	168
KONS: ABC	169
KONS. BRZOJAVNO	170
KONS. TELEGRAFICZNIE.....	171
KONS. IKARUS.....	172
KONS. IKAR.....	173
KONS KONS KONS	174
KONS KONS KONS	175

KONS: MAČKA	176
KONS: KOTKA.....	177
KONS: MAS (Naša mačka).....	178
KONS: MAS (Nasza kotka)	179
KONS: N	180
KONS: N	181
KONS: NOVI DOBI	182
KONS: NOWEJ EPOCE	183
KONS (Premalo gibanja)	184
KONS (Za mało ruchu)	185
KONS (Ti mirno spiš).....	186
KONS (Ty spokojnie śpisz).....	187
KONS: X JESEN	188
KONS: X JESIENÍ	189
KONS: X (Kratkovidni)	190
KONS: X (Krótkowzrocny)	191
KONS: XY	192
KONS: XY	193
KONS: Z.....	194
KONS: Z.....	195
KONSTELACIJE DUHA	196
KONSTELACJE DUCHA	197
LIRIKA	198
LIRYKA	199
LJUBLJANA SPI	200
LUBLANA ŚPI	201
LJUDJE BREZ SRC	202
LUDZIE BEZ SERC	203
LORD RADIĆ	204
LORD RADIĆ	205
MAJHEN PLAŠČ	206
MAŁY PŁASZCZ.....	207

MEHAK VEČER.....	208
MIĘKKI WIECZÓR.....	209
MISTIČNA LUČ TEORIJE.....	210
MISTYCZNE ŚWIATŁO TEORII	211
MOČNE, OPOJNE.....	212
MOCNEJ, UPOJNEJ	213
MODRI KONJI.....	214
BŁĘKITNE KONIE	215
MOJ ČRNI TINTNIK	216
MÓJ CZARNY KAŁAMARZ	217
MOJA OKNA SO ČRNA	218
MOJE OKNA SĄ CZARNE	219
MOJA PESEM.....	220
MÓJ WIERSZ	221
MOJA VELIKA NADA.....	222
MOJA WIELKA NADZIEJA	223
NA PIRAMIDI	224
NA PIRAMIDZIE	225
NA POSTAJI.....	226
NA STACJI.....	227
NAPIS NAD MESTOM.....	228
NAPIS NAD MIASTEM.....	229
NEGATIVNI TOTAL.....	230
NEGATYWNY TOTAL.....	231
NEPOZNANI SMISEL	232
NIEZNANY SENS.....	233
NIHILOMELANHOLIJA.....	234
NIHILOMELANCHOLIA.....	235
O GRENKA TRUDNOST.....	236
OCH, GORZKIE ZMĘCZENIE.....	237
ODPRITE MUZEJE!.....	238
OTWÓRZCIE MUZEA!.....	239

ODPRTO	240
OTWARTE	241
OSTRI RITMI.....	242
OSTRE RYTMY.....	243
PESEM IZ KAOSA.....	244
WIERSZ Z CHAOSU	245
PESEM ŠT. X	246
WIERSZ NR X.....	247
POGOVOR V SOMRAKU.....	248
ROZMOWA O ZMROKU.....	249
PONOS, MOJ BRAT	250
DUMA, MÓJ BRACIE	251
PRED KAPITULACIJAMI.....	252
PRZED KAPITULACJAMI.....	253
PREDMETI BREZ DUŠE	254
PRZEDMIOTY BEZ DUSZY	255
PROSTITUIRANA KULTURA.....	256
SPROSTYTUOWANA KULTURA.....	257
PROTI ČLOVEKU	258
PRZECIWKO CZŁOWIEKOWI	259
RDEČA RAKETA	260
CZERWONA RAKIETA.....	261
REKEL SEM VAM	262
RZEKŁEM WAM	263
RIME	264
RYMY	265
RODOVNIK.....	266
RODOWÓD.....	267
SFERIČNO ZRCALO	268
SFERYCZNE ZWIERCIADŁO	269
SIVA KAVARNIŠKA OKNA	270
SZARE KAWIARNIANE OKNA.....	271

SIVO	272
SZARE	273
SKOZI BELA VRATA	274
PRZEZ BIAŁE DRZWI.....	275
SLANIKI.....	276
ŚLEDZIE	277
SLAVOLOK ZMAGE.....	278
ŁUK TRIUMFALNY	279
SMEH KRALJA DADE	280
ŚMIECH KRÓLA DADA	281
SMRT I-II	282
ŚMIERĆ I-II.....	283
SOLZE MASK	284
ŁZY MASEK.....	285
SONCE SE SMEJE	286
SŁOŃCE SIĘ ŚMIEJE.....	287
SRCE V ALKOHOLU	288
SERCE W ALKOHOLU.....	289
SREČAL SEM JO.....	290
SPOTKAŁEM JĄ	291
SREDI NOČI	292
POŚRÓD NOCY.....	293
STEKLENICA V KOTU	294
BUTELKA W KĄCIE	295
SVETILKA OB CESTI	296
LATARNIA PRZY DRODZE	297
SVETLI AKORDI KLAVIRJA	298
ŚWIETLISTE DŹWIĘKI FORTEPIANU	299
TVOJ GLAS JE MIL	300
TWÓJ GŁOS JEST ŁAGODNY	301
URA ŽALOSTI.....	302
GODZINA SMUTKU	303

V VETRU SE ZIBLJE	304
W WIETRZE KOŁYSZE SIĘ	305
V ZELENÍ INDIJ.....	306
W ZIELONYCH INDIACH	307
VELIKA JE POT.....	308
OGROMNA JEST DROGA.....	309
VES SVET JE KAKOR	310
CAŁY ŚWIAT JEST JAK	311
VESELI, DINAMIČNI, RELATIVNI.....	312
SZCZĘŚLIWI, DYNAMICZNI, WZGLĘDNI..	313
ŽALITEV BELE POSTELJE KRALJA	
HIPONEANDRA HOPU I-II.....	314
OBRAZA BIAŁEGO ŁOŻA KRÓLA	
HIPONEANDRA HOPU I-II	315
ŽANDARJI	318
ŽANDARMI.....	319